

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ประเภทการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย ความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข รวมถึงวิเคราะห์หาตัวพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากผู้วิจัยต้องการลดความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง และในการสุ่มตัวอย่างอาจทำให้เกิดความลำเอียง โดยผู้ตอบแบบสอบถามอาจจะเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดและเป็นที่พอใจของหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้วิจัยจึงกำจัดการวัดดังกล่าว โดยการใช้จำนวนประชากรทั้งหมด

ดังนั้นประชากรทั้งหมดที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พยาบาลประจำการระดับวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 8 แห่ง คือ โรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี โรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ปราจีนบุรี โรงพยาบาลตราด โรงพยาบาลระยอง โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา โรงพยาบาลนครนายก และโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช สระแก้ว มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 963 คน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรพยาบาลประจำการที่ศึกษาในโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาล
ทั่วไป ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ระดับ โรงพยาบาล	โรงพยาบาล	ประชากร จำนวน(คน)
ศูนย์	โรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี	171
ศูนย์	โรงพยาบาลชลบุรี	190
ทั่วไป	โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ปราจีนบุรี	129
ทั่วไป	โรงพยาบาลตราด	93
ทั่วไป	โรงพยาบาลระยอง	117
ทั่วไป	โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา	115
ทั่วไป	โรงพยาบาลนครนายก	132
ทั่วไป	โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช สระแก้ว	16
รวม		963

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา ค้นคว้า
จากตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามมี
ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับพยาบาล
ประจำการ และข้อมูลเกี่ยวกับหัวหน้าหอผู้ป่วยที่พยาบาลประจำการปฏิบัติงานประจำอยู่ด้วย

ข้อมูลเกี่ยวกับพยาบาลประจำการ ประกอบด้วย ระดับการศึกษาสูงสุด อายุ
ประสบการณ์การทำงานเป็นพยาบาลวิชาชีพ เพศ สภาพภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน
ภายใต้การบังคับบัญชาของหัวหน้าหอผู้ป่วยคนปัจจุบัน หน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่

ข้อมูลเกี่ยวกับหัวหน้าหอผู้ป่วย ประกอบด้วย ระดับการศึกษา อายุ การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารหรือภาวะผู้นำ ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการโดยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำ ของ Bass (1985) และแบบประเมินภาวะผู้นำสุขภาพจิตหัวหน้าของสาธารณสุขอำเภอ ของ พนิดา คามาพงศ์ (2534) เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามครั้งนี้ ประกอบด้วยลักษณะภาวะผู้นำ 2 ลักษณะ คือ ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนมีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ การให้รางวัลโดยมีเงื่อนไข และการจัดการโดยมีข้อยกเว้น ส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ การสร้างบารมี การคำนึงถึงความเป็นเอกบุคคล และการกระตุ้นปัญญา ซึ่งแบบสอบถามเป็นข้อความทางบวก 81 ข้อ คือ

ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน จำนวน 35 ข้อ

การให้รางวัลโดยมีเงื่อนไข	13 ข้อ (ข้อ 1 - 13)
การจัดการโดยมีข้อยกเว้น	22 ข้อ (ข้อ 14 - 35)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 46 ข้อ

การสร้างบารมี	18 ข้อ (ข้อ 36 - 53)
การคำนึงถึงความเป็นเอกบุคคล	15 ข้อ (ข้อ 54 - 68)
การกระตุ้นปัญญา	13 ข้อ (ข้อ 69 - 81)

ลักษณะแบบสอบถามส่วนนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ให้ผู้เลือกตอบได้ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติเป็นประจำ
4	หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติบ่อยๆ
3	หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติเป็นบางครั้ง
2	หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัตินานๆครั้ง
1	หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยไม่เคยปฏิบัติเลย

การแปลผลคะแนน มีเกณฑ์การคิดคะแนนภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย ดังนี้ (ประคอง วรรณสุต, 2538 : 77)

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับสูงมาก
3.50 - 4.49	ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับสูง
2.50 - 3.49	ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับต่ำ
1.00 - 1.49	ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับต่ำมาก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ โดยใช้ทฤษฎีของ Herzberg (1993) เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามครั้งนี้ แบ่งเป็น 14 ด้าน ดังนี้ คือ ความสำเร็จในงาน การได้รับการยอมรับ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในงาน นโยบายและการบริหาร โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เงินเดือน สถานะทางอาชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ความมั่นคงในงาน สภาพการทำงาน และวิธีการบังคับบัญชา ซึ่งแบบสอบถามเป็นข้อความทางบวก 80 ข้อ และข้อความทางลบ 3 ข้อ คือ ข้อ 143, 144 และ 159

ความสำเร็จในงาน	จำนวน 6 ข้อ (ข้อ 82 - 87)
การได้รับการยอมรับ	จำนวน 7 ข้อ (ข้อ 88 - 94)
ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 95 - 99)
ความรับผิดชอบ	จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 100 - 104)
ความก้าวหน้าในงาน	จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 105 - 109)
นโยบายและการบริหาร	จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 110 - 114)
โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต	จำนวน 4 ข้อ (ข้อ 115 - 118)
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	จำนวน 12 ข้อ (ข้อ 119 - 130)
เงินเดือน	จำนวน 6 ข้อ (ข้อ 131 - 136)
สถานะทางอาชีพ	จำนวน 4 ข้อ (ข้อ 137 - 140)
ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว	จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 141 - 145)

ความมั่นคงในงาน	จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 146 - 150)
สภาพการทำงาน	จำนวน 7 ข้อ (ข้อ 151 - 157)
วิธีการบังคับบัญชา	จำนวน 6 ข้อ (ข้อ 158 - 163)

ลักษณะของแบบสอบถามส่วนนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ให้ผู้เลือกตอบได้ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนน ดังนี้

ความพึงพอใจมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ความพึงพอใจมาก	ให้	4	คะแนน
ความพึงพอใจปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ความพึงพอใจน้อย	ให้	2	คะแนน
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การแปลผลคะแนน มีเกณฑ์การคิดคะแนนความพึงพอใจในงาน โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในงาน ดังนี้ (ประคอง วรรณสุต, 2538 : 77)

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	ความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	ความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	ความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	ความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	ความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 คุณภาพของแบบสอบถาม

ในการหาคุณภาพของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นซึ่งผ่าน

การแก้ไขในขั้นต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จากสถาบันการศึกษา และสถาบันบริการทางการแพทย์ จำนวน 10 ท่าน ดึงรายงานในภาคผนวก ตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา ความครอบคลุมทางเนื้อหา เกณฑ์การให้คะแนน การแปลผล และความถูกต้องของการวัด แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยถือเกณฑ์การยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิร้อยละ 80 (8 ใน 10 ท่าน)

2. การหาความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรจริง แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ นำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูธร สุพรรณบุรี จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2538 :174) ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX (Statistical Package for the Social Science Version X) จากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจริง และนำมาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามอีกครั้ง ได้ค่าความเที่ยงดังแสดงในตารางที่ 2 ซึ่งมีค่าเท่ากัน แสดงว่า เครื่องมือวิจัยมีความเที่ยงสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย และความพึงพอใจ
ในงานของพยาบาลประจำการ

แบบสอบถาม	ค่าความเที่ยง	
	ทดลองใช้ n = 30	เก็บจริง n = 931
ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย	0.98	0.98
ตอนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของ พยาบาลประจำการ	0.89	0.95
รวมทั้งฉบับ	0.98	0.98

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาลศูนย์ 2 แห่งและ โรงพยาบาลทั่วไป 6 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. มอบแบบสอบถามผ่านหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล ของโรงพยาบาลแต่ละแห่งด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. โรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี โรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลระยอง และโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง ส่วนโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ปราจีนบุรี โรงพยาบาลตราด โรงพยาบาลนครนายก และโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช สระแก้ว รับคืนทางไปรษณีย์ รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 5 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2539 ถึง วันที่ 30 มกราคม 2540 ได้รับแบบสอบถามกลับ จำนวน 944 ชุด จากจำนวนที่ส่งไป 963 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.03
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลของแบบสอบถามทั้งหมด ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 931 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.68 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

3.5 วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX (Statistical Package for the Social Science Version X) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรด้วยสถิติความถี่และร้อยละ
 2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย และความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็น รายชื่อรายด้าน และโดยรวม

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และสร้างสมการพยากรณ์ความพึงพอใจในงาน จากตัวแปรภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังนี้

3.1 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวเกณฑ์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และแปรความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2534 :111)

ค่าระหว่าง ± 0.70 ถึง ± 1.00	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
ค่าระหว่าง ± 0.30 ถึง ± 0.69	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ค่าระหว่าง ± 0.29	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

3.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

3.3 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์

3.4 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยทดสอบค่ารวมเอฟ (Overall F-test)

3.5 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ (b) ในรูปคะแนนดิบ

3.6 ทดสอบค่า F เพื่อทดสอบค่า b ของตัวพยากรณ์แต่ละตัวจะส่งผลต่อตัวแปร
เกณฑ์หรือไม่

3.7 หาค่าคงที่ของสมการพยากรณ์

3.8 สร้างสมการในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบทั้งหมดที่
ระดับ .05

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย